

Op erven vol zinkresten bleef schoffel in schuur

Volkskrant 26/4/02

Het wordt de omvangrijkste bodemsanering van Nederland genoemd: het verwijderen van zware metalen uit de zinkindustrie in Brabant en Limburg. De buizen hadden nooit problemen met onkruid.

Van onze verslaggever
Peter de Graaf
STERKSEL

De lijstbessen op het erf van Theo Sprankens in Sterksel staan er armerterig bij. De bomen zijn meer dan 25 jaar geleden geplant, maar zijn nauwelijks hoger dan een mens. De oorzaak loopt vlak langs de boomwortels: het erfpad, ooit opgehoogd met zinkassen van de zinkfabriek uit Budel. 'Wist ik veel. Dat pad lag er al toen ik hier 27 jaar geleden kwam wonen', verzucht Sprankens.

De smeltvaten liggen twintig centimeter diep. De zwaarbruine brokjes die makkelijk verpulveren tussen de vingers, zijn vol vervuiling. Het bruin wijst op cadmium, de lichtste stipsjes zijn zink. Door uitloging is ook de onderliggende grond zwaarvervuild. Op het oude erfpad langs de koeienwei groeit alleen wat mos. Onkruid kruipt op de zinkassen geen enkele kans.

Die laatste eigenschap maakte het afvalproduct van de zinkabriek, tot dertig jaar geleden raziend populair. Decennialang zijn in Brabant en Limburg boererven en wegen verhard met zinkassen, die gratis konden worden opgehaald bij de fabriek.

De moeder van demissionair staatssecretaris Van Geel, woonachtig in Valkenswaard, herinnert zich nog dat het erf van de overbu-

Vervuiling door cadmium en zink in Noord-Brabant en Midden-Limburg

ren werd afgegraven en opgevoerd met zinkassen. 'Zij hadden nooit problemen met onkruid, en wij stonden maar te schoffelen', aldus moeder Van Geel.

Zo moeten vele duizenden burgers hun wonerven in ontvetheldheid hebben vervuild. De totale lengte van het aantal verontreinigde wegen en jaagpaden wordt geschat op ruim achthonderd kilometer. Het zwaartepunt van de vervuiling ligt in de omgeving van de zinkfabrieken in Budel, Lommel en Rotem (België), waar bijna surrealistische, desolate landschappen zijn ontstaan. Behalve de gruis uitlogte van afvalslakken braketen de fabriekspijpen ook hoog eens zink, cadmium, lood en arseniek uit. Verder werd er jarenlang gekooid op het oppervlaktewater.

Maar de verontreiniging reikt veel verder dan de Kempen. Via bèket en Hivertel bijvoorbeeld, zoals de Dommel. Ook de geal-

Heerden droegen hun steentje bij door tijdens hun optmars vanuit Eindhoven richting Nijmegen gaten in de wegen te repareren met zinkslakken, zoals in Veghel. Sinds begin jaren zeventig zijn

Zink en cadmium overal in bodem Brabant en Limburg

de zinkfabrieken overgeschakeld op een ander, minder vervuild productieproces. In de jaren daarna kwam langzamerhand meer duidelijkheid over de cadmiumproblematiek in grote delen van Brabant, Limburg en Vlaanderen. Maar hoe pak je zo'n grootschalige verontreiniging aan? Op de meest historische locaties is weliswaar een voor-

specie van de Dommel. Ook maakt het bijvoorbeeld uit of op een erf met zinkassen groenten of alleen maar sierbloemen worden geteeld.

Voor de sanering van de Kempen is tot 2004 een bedrag van veertig miljoen euro beschikbaar. Dat is een fractie van de kosten van een totale schoormaakactie. Die bedragen, volgens de Brabantse milieudeputerde Lambert Verheijen, ruim 350 miljoen euro. Ook Vlaanderen belooft de vervuiling, die niet stopt bij de grens, aan te pakken. Zo stroomt nog steeds duizend kilo cadmium via de Dommel ots land binnen.

Op het erf van Theo Sprankens werden afgelopen vrijdag de eerste zinkassett afgegraven. Zelf betaalt hij 20 procent mee aan de sanering, die de waarde van zijn woning verhoogt. De 73-jarige inwoner van Sterksel is tevreden, maar ook verbitterd. Tot 27 jaar geleden woonde hij nota bene in Budel, tegenover de zinkfabriek. 'Ik ben verhuisd vanwege de vervuiling. En nu zit het hier ook. Het heeft veel te lang geduurd voordat die rommel wordt opgeruimd', aldus Sprankens.

Zijn leven is getekend door de zware metalen uit de zinkfabriek, zegt hij. Hij was boer in Budel, maar dat leverde niets op. Daarom ging hij maar in de keuken van de legplaats werken. 'Ik heb geen kinderen. Mijn vrouw kreeg drie miskramen. En mijn paarden hebben ook twee miskramen gehad.'

Hij voerde met weinig resultaat slepende procedures tegen de vervuilde zinkfabriek. 'Je kon er in Budel gewoon niet over praten. Dan zeiden de mensen: ach daar doe je toch niets aan, laat toch zitten. Bovenin het land hadden ze zo'n vervuiling al lang aangepakt, daar ben ik van overtuigd.'

261102 © de Volkskrant. Bron: Provincie Noord-Brabant